

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУДОВОГО ПРАВА

Матеріали X міжнародної
науково-практичної конференції

(25 квітня 2025 р.)

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО
Кафедра кримінального процесу

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Кафедра юстиції

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра організації судових, правоохоронних органів та адвокатури
НІМЕЦЬКО-УКРАЇНСЬКЕ ОБ'ЄДНАННЯ ЮРИСТІВ
ГО «СТАЛЕ ПРАВОСУДДЯ»

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУДОВОГО ПРАВА

Матеріали X міжнародної науково-практичної конференції

(25 квітня 2025 р.)

Харків
«Право»
2025

Відповідальна редакторка *Л. М. Москвич*

Актуальні проблеми судового права : матеріали X міжнар.
А43 наук.-практ. конф. (25 квіт. 2025 р.) / [відп. ред. Л. М. Москвич] ;
Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Каф. кримін. процесу ;
Навч.-наук. ін-т права Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка, Каф. юстиції ;
Нац. ун-т «Одеська юрид. акад.», Каф. орг. суд., правоохорон.
органів та адвокатури ; Нім.-Укр. об-ня юристів ; ГО «Стале правосуддя». –
Харків : Право, 2025. – 376 с.

ISBN 978-617-8612-04-7

Збірник містить матеріали Десятої міжнародної науково-практичної конференції з актуальних проблем судового права, у якій взяли участь відомі вітчизняні та зарубіжні науковці та практики. Організаторами заходу виступили кафедра кримінального процесу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, кафедра юстиції ННІ права Київського національного університету імені Тараса Шевченка, кафедра організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», Німецько-Українське об'єднання юристів і ГО «Стале правосуддя». В основу видання покладено доповіді, виголошені учасниками конференції, які торкаються різноманітних аспектів судового права.

УДК 349.42

Матеріали викладено в авторській редакції.
Відповідальність за їхню якість, достовірність,
відсутність текстових запозичень несуть автори.

Відеозапис конференції за посиланням:

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2025

ISBN 978-617-8612-04-7

© ТОВ «Видавничий дім «Право», 2025

3. Заборовський В., Манзюк В., Олійник Р. Types of information technology used by a lawyer in his professional activity. *Порівняльно-аналітичне право*. 2020. Vol. 2. P. 239.

4. Правила адвокатської етики. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001891-17#Text> (дата звернення: 18.02.2025).

Науковий керівник: Осипчук Антоніна Віталіївна, кандидатка юридичних наук, асистент кафедри юстиції Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Мозгальов В. Ю.
*аспірант 2-го курсу кафедри організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури
Національного університету «Одеська
юридична академія»*

ПРОБЛЕМИ ПЕРЕХІДНОГО ПРАВОСУДДЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ЗА КРИМІНАЛЬНИМИ ПРАВОПОРУШЕННЯМИ, ПЕРЕДБАЧЕНИМИ СТ. 263 КК УКРАЇНИ

За день до початку повномасштабного вторгнення в Україну, 23.02.2022 року, Верховною Радою України було прийнято за основу Проект Закону про право на цивільну вогнепальну зброю № 5708 від 25.06.2021 р. [1] як відповідь на запит суспільства щодо запровадження профільного закону, який би врегулював суспільні відносини у сфері обігу зброї.

Завдяки мужності українського народу, ЗСУ, волонтерам та громадянам, нашій державі вдалося встояти в перші дні та тижні військової агресії. Як свідчать відеоматеріали, у той час зброя видавалась, як учасникам ТРО, ДФТГ так і пересічним громадянам, які були готові боронити Україну.

Реакцію держави по цьому питанню, на відміну від розгляду вищевказаного проекту Закону, який досі не винесено у парламент на друге читання, можна вважати оперативною. Вже 03.03.2022 р. Верховною

Радою України було прийнято Закон України «Про забезпечення участі цивільних осіб у захисті України» [2], який набув чинності 07.03.2022 р. Ключовими нормами, запровадженими вказаним законом є право цивільних осіб отримати вогнепальну зброю і боєприпаси до неї відповідно до порядку та вимог, встановлених Міністерством внутрішніх справ України та звільнення від кримінальної відповідальності за застосування вогнепальної зброї проти осіб, які здійснюють збройну агресію проти України, якщо така зброя застосована відповідно до вимог цього закону.

07.03.2022 р. Міністерством внутрішніх справ України було прийнято наказ № 175 «Про затвердження Порядку отримання вогнепальної зброї і боєприпасів цивільними особами, які беруть участь у відсічі та стримуванні збройної агресії Російської Федерації та/або інших держав» [3], який цього ж дня був зареєстрований у Міністерстві юстиції України та набув чинності, і за яким було запроваджено механізм реалізації Закону України «Про забезпечення участі цивільних осіб у захисті України».

15.04.2022 р. постановою Кабінету міністрів України «Про затвердження Порядку застосування цивільними особами вогнепальної зброї під час участі у відсічі та стримуванні збройної агресії Російської Федерації та/або інших держав проти України у період дії воєнного стану» № 448 [4], відповідно до наведеного вище Закону України, було деталізовано норми, які дозволяли практично використовувати відповідний Закон.

Заслуговує на увагу той факт, що у жовтні 2024 року і постанова КМУ від 15.04.2022 р. № 448, і Закон України «Про забезпечення участі цивільних осіб у захисті України» зазнали змін, які були запроваджені Законом України «Про внесення змін до Закону України «Про забезпечення участі цивільних осіб у захисті України» № 3899-IX [5] щодо вдосконалення порядку отримання, декларування та поводження з вогнепальною зброєю» від 20.08.2024 р., який набув чинності 25.11.2024 р., та постановою КМУ «Про внесення зміни до пункту 4 Порядку застосування цивільними особами вогнепальної зброї під час участі у відсічі та стримуванні збройної агресії Російської Федерації та/або інших держав проти України у період дії воєнного стану» від 08.11.2024 за № 1272 [6].

Неабиякого розголосу та обговорень зазнав на той час ще проект Закону України № 3899-IX від 20.08.2024 року, який у суспільному просторі та медіа було названо «Законом про трофейну зброю». Але, як за-

значалось у юридичній літературі, у Законі відсутні зазначення «трофейної зброї», а закон зосереджено на врегулювати питання знайденої зброї виключно цивільними особами [7].

Зміни, які були запроваджені у листопаді 2024 року, стосувались порядку і механізму декларування виключно цивільними особами знайденої вогнепальної зброї, й відобразились на підходах у судовій практиці за ст. 263 КК України, незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами [8].

Так, аналіз чинної судової практики за 2022–2025 роки дозволяє зробити висновки, що стороною захисту майже миттєво була запровадження стратегія для захисту за ст. 263 КК України, а саме посилання на ст. 5 КК України, про зворотну дію закону про кримінальну відповідальність у часі, ст. 39 КК України, про крайню необхідність, у їх поєднанні із ЗУ «Про забезпечення участі цивільних осіб у захисті України». Як вбачається із відповідних судових рішень, майже всі суди робили висновок про необґрунтованість застосування вищевказаної стратегії захисту, та визнавали обвинувачених винними за ст. 263 КК України [9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16].

Окремо заслуговує на увагу висновок Третьої судової палати Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду по справі №461/3474/22 [17], за яким, у контексті застосування приписів ст. 5 КК очевидним є те, що положення Закону №2114-IX не декриміналізують протиправного поводження з предметами злочину, передбаченого ч. 1 ст. 263 КК, вчиненого до набуття чинності цим Законом, та не встановлюють правомірності незаконного поводження із предметами, отриманими всупереч порядку, встановленому МВС України, в період дії воєнного стану, а покликані законодавчо забезпечити отримання, володіння і використання цивільними особами вогнепальної зброї та боєприпасів як власних, визначення яких наведено в ст. 4 Закону №2114-IX, так і одержаних відповідно до порядку та вимог, установлених МВС України, з метою, визначеною в цьому Законі.

З огляду на ухвалу Верховного суду у складі колегії суддів Касаційного кримінального суду по справі №331/4514/23 від 20.01.2025 [18], можна зробити висновок, що вищевикладена стратегія захисту із застосуванням ст. 39 КК України, не знаходить підтримки не тільки у судах першої та апеляційної інстанції, а у суді касаційної інстанції.

Тим не менш, варто зазначити, що ухвалою Оболонського районного суду міста Києва по справі №756/7539/22 від 15.09.2022 р. [19] було

скасовано повідомлення Особи про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 263 КК України, мотивуючи тим, що «на початку збройної агресії росії проти України, мешканцям міста Києва та Київської області видавалась зброя для захисту країни. При цьому, на момент видачі такої зброї нормативно-правових актів, які б регулювали порядок видачі зброї для участі у відсічі та стримуванні збройної агресії російської федерації та/або інших держав не існувало». На думку суду, «у діях особи, був відсутній склад злочину, передбаченого ч. 1 ст. 263 КК України, бо метою придбання та зберігання зброї було бажання участі у відсічі та стримуванні збройної агресії російської федерації, що виключає наявність складу злочину, передбаченого ч. 1 ст. 263 КК України з наведених підстав» [19].

Проаналізувавши вищевикладене, можна дійти висновку, стосовно відсутності системного підходу та стратегічного погляду на законодавче забезпечення правовідносин, пов'язаних із обігом зброї невійськового призначення. Адже серед розглянутих вище актів законодавства, єдиним актом, який так і не було прийнято, був ключовий, як для галузі, так і для громадян, профільний закон про обіг зброї. Натомість похідні від нього нормативно правові акти, які повинні були б ґрунтуватися на ньому, були оперативно запроваджені, без основного для них законодавчого базису.

Список використаних джерел:

1. Проект Закону про право на цивільну вогнепальну зброю. Картка законопроекту. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/27190>
2. Про забезпечення участі цивільних осіб у захисті України: Закон України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2114-20>
3. Про затвердження Порядку отримання вогнепальної зброї і боеприпасів цивільними особами, які беруть участь у відсічі та стримуванні збройної агресії Російської Федерації та/або інших держав: Наказ МВС України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0295-22#Text>
4. Про затвердження Порядку застосування цивільними особами вогнепальної зброї під час участі у відсічі та стримуванні збройної агресії Російської Федерації та/або інших держав проти України у період дії воєнного стану: постанова КМУ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448-2022-п#Text>
5. Про внесення змін до Закону України «Про забезпечення участі цивільних осіб у захисті України» щодо вдосконалення порядку отримання,

декларування та поводження з вогнепальною зброєю: Закон України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3899-20#Text>

6. Про внесення зміни до пункту 4 Порядку застосування цивільними особами вогнепальної зброї під час участі у відсічі та стримуванні збройної агресії Російської Федерації та/або інших держав проти України у період дії воєнного стану: постанова КМУ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1272-2024-п#Text>

7. Підміна понять чи повне нерозуміння декларування трофейної чи знайденої зброї?: Публікація. Юридична газета. URL: <https://jur-gazeta.com/publications/practice/civilne-pravo/pidmina-ponyat-chi-povne-nerozuminnya-deklaruvannya-trofeynoyi-chi-znaydenoyi-zbroyi.html>

8. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001. Відомості Верховної Ради України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>

9. Шепетівський міськрайонний суд Хмельницької області, 01 квітня 2025, 688/5173/23. Вирок. (Україна). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126314045>

10. Городенківський районний суд Івано-Франківської області, 28 лютого 2025, 342/848/23. Вирок. (Україна). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125485132>

11. Зарічний районний суд м. Суми, 14 червня 2024, 591/9019/23. Вирок. (Україна). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119726142>

12. Личаківський районний суд м. Львова, 09 грудня 2022, 461/3474/22. Вирок. (Україна). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107766080>

13. Центральний районний суд м. Миколаєва, 24 травня 2024, 490/5817/23. Вирок. (Україна). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119287114>

14. Вінницький міський суд Вінницької області, 21 травня 2024, 127/12547/22. Вирок. (Україна). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119191592>

15. Вінницький міський суд Вінницької області, 12 квітня 2024, 127/11174/22. Вирок. (Україна). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118308175>

16. Дарницький районний суд м. Києва, 04 серпня 2022, 753/4591/22. Вирок. (Україна). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105580179>

17. Верховний Суд колегією суддів Третьої судової палати Касаційного кримінального суду, 07 лютого 2024, 461/3474/22. Постанова. (Україна). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116920044>

18. Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного кримінального суду, 20 січня 2025, 331/4514/23. Ухвала. (Україна). <https://reyestr.court.gov.ua/Review/124561041>

19. Оболонський районний суд міста Києва, 15 вересня 2022, 756/7539/22. Ухвала. (Україна). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106692572>

Науковий керівник: завідувач кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», д.ю.н., професор, заслужений юрист України Бакайнова Нана Мезенівна

Нечай В. О.

*студент 4 групи, 1-го курсу факультету
судового та міжнародного права
Національного університету «Одеська
юридична академія»*

ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ РОБОТИ ВЕРХОВНОГО СУДУ

Актуальність питання полягає у висвітленні повноважень Верховного Суду, як гаранта у прийнятті еталонних рішень, на які в майбутньому будуть орієнтуватись суди першої та другої судової інстанцій.

Адже саме це буде впливати на ефективність роботи Верховного Суду через призму сталості та єдності судової практики, що має значення при визначенні показника довіри населення до судової влади в цілому. Варто зазначити те, що прийняття нового Закону України «Про судоустрій і статус суддів» в 2016 році [1] внаслідок реформи, позитивно вплинуло на рівень довіри населення до судової влади. Якщо порівняти цей важіль відповідно до даних Програми USAID ↑ «Нове правосуддя», то можна помітити що в 2015 році лише 5 відсотків респондентів частково або повністю довіряють судовій владі, натомість, у 2018 році рівень довіри вже становив 16 відсотків [2]. Ключову роль у рівні довіри населення до судової влади відіграє єдність судової практики та сталість у застосуванні норм права, що в свою чергу забезпечує Верховний Суд.

Слід зазначити те, що сталість та єдність-це фактично тотожні поняття, але все ж таки вони різняться. Єдність вказує на узгодженість практики, її тісний взаємозв'язок утворення цілісної системи, в якій все пов'язано. Натомість, сталість-це постійність, тому поняття сталості

Мозгальов В. Ю.

ПРОБЛЕМИ ПЕРЕХІДНОГО ПРАВОСУДДЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ЗА КРИМІНАЛЬНИМИ ПРАВОПОРУШЕННЯМИ, ПЕРЕДБАЧЕНИМИ СТ. 263 КК УКРАЇНИ	261
--	-----

Нечай В. О.

ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ РОБОТИ ВЕРХОВНОГО СУДУ	266
---	-----

Опаленик Л. І.

ЗЛОВЖИВАННЯ ПРОЦЕСУАЛЬНИМИ ПРАВАМИ ЯК ПРИЧИНА ЗАТЯГУВАННЯ СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ: МЕЖА МІЖ ПРАВОМ НА ЗАХИСТ І НЕДОБРОСОВІСНОЮ ПОВЕДІНКОЮ УЧАСНИКІВ ПРОЦЕСУ	269
--	-----

Панчошенко О. С.

ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ СУДОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ	272
---	-----

Попадич О. А.

ПРИНЦИП СПРАВЕДЛИВОСТІ ДИСЦИПЛІНАРНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ЩОДО СУДДІ	276
--	-----

Рева М. В.

ПРАВО НА СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ В РІШЕННЯХ ЄСПЛ	281
---	-----

Романовська А. Р.

ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ЩОДО ДИСЦИПЛІНАРНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПРОКУРОРІВ	284
---	-----

Сайдова Валерія

ОБМЕЖЕННЯ ПРАВ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ НА СВОБОДУ ПЕРЕСУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	287
---	-----

Собко Є. В.

ПРОБЛЕМИ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ СУДОЧИНСТВА: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ	292
--	-----

Сокалюк Дмитро

ЮРИСДИКЦІЯ СПОРІВ ПРО ВИЗНАННЯ ПРОТИПРАВНОЮ БЕЗДІЯЛЬНОСТІ БАНКУ ЩОДО НЕЗАВЕРШЕННЯ ВАЛЮТНОГО НАГЛЯДУ ОПЕРАЦІЇ З ЕКСПОРТУ АБО ІМПОРТУ ТОВАРУ	294
---	-----